

Solveig Faringer: ...min romans

Hösthorn

Text: Erik Axel Karlfeldt, ur *Hösthorn* (1927)

Musik: Wilhelm Peterson-Berger

Till en sen samling sånger, "Hösthorn" från 1927, har Wilhelm Peterson-Berger valt ut tre dikter av Erik Axel Karlfeldt som är så skiftande till sin karaktär att jag inte kan annat än grubbla över vad han vill säga oss med sitt val. För något vill P-B meddela oss, det är jag säker på. Och nu citerar jag honom själv: "Den enda grupp som kan antas ha något sinne för den dikt som utgör en sångs underlag är väl kompositörerna" skriver han i sin artikel *Om sångtextens betydelse*.

Dessförinnan har han tagit heder och ära av oss sångare genom att inleda artikeln på följande sätt: "Det finns nog inte mycket som sångare (och sångerskor) bekymra sig mindre om än texten till de sånger de sjunga. Om något undantag från denna regel kan påpekas, så är det oftast sångare 'utan röst', dvs en som inte tjuvar genom vokal charm och som söker ersätta denna brist genom intelligent behandling av orden..." Var detta P-B:s erfarenhet eller är gubbf-n bara elak? Provocerande är han i alla fall och det uppväller lika primitiva känslor hos mig som hos herrar John Forsell och Moses Pergament. Man får lust att klippa till karln!

Men åter till mitt älskade "Hösthorn".

Den första sången, Vandring, består av tre delar och beskriver för mig en livsvandring. De ungas väg kantas av spensliga björkar som bygger en ljus portal mot framtiden. En väg som P-B målar med ett sorglöst G-dur tema. Berättarens väg går mot en annan trakt, den dunklar in mot kyrkogårdens valv av gran och den sprängs isär av stenig vret, tills den öppnar sig mot en öde rymd och evighet. Och sången slutar med en tre takter kort, men storslagen koral.

Den andra sången: "Gammal ramsa" är, tycker jag den centrala i opuset. Jag tänker mig en gammal kvinna

som sitter vid sin vävstol och låter tankarna vandra. "Ave Maria" löper som ett mantra i vers efter vers. I mellanspielen går skytteln åt ett håll i en takt, och åter i nästa, ta-di-ta-da daa, ta-di-ta-da- och så slår hon till varpen på sista fjärde slaget i den andra takten: bom!

I min fantasi är det den gamla som "tänkt" den första sången och som sen besvärjer sig mot döden med böneramsan Ave Maria. Men efter den brister hennes tankar ut i en livsbejakande ungdomlig yra i den tredje sången "Humlor". Genom en rasande härlig pianosats som skummar och yr av livslust, stiger melodislingorna och beskriver humlornas livscykel genom de fyra årstiderna och hela tiden mumlar de i pianistens vänsterhand.

Detta är vad PB säger mig med sitt val av texter.

Vad kommer sig P-B:s faiblesse för humlor av? Tre kompositioner om dessa underbara väsen som flyger fast dom inte borde kunna det, känner jag till i hans produktion. Den ovan nämnda till Karlfeldts dikt, och "Mumla tumla humla" som ingår i "Gullebarns vagg-sånger" till text av Verner von Heidenstam, samt "Humlevisa" ur Svensk Lyrik ser.II från 1900.

Är humlan en bild av kompositören själv, en man så fylld av komplex att han inte borde kunna flyga – men – när han får fart så lyfter det!!

De tre sångerna ingår i den skiva som Solveig Faringer spelat in tillsammans med pianisten Lena Johnson, "Peterson-Berger och Poeterna", 23 sånger på skivbolaget nosag, anmäld i föregående nummer av Kamarmusik-Nytt.

I sången Humlor har PB tonsatt fyra av femton verser.